

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF PERSONAL DATA PROTECTION IN UKRAINE**

**Колотило М.Ю., аспірант
кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізький національний університет**

Стаття присвячена теоретико-методологічним засадам адміністративно-правового регулювання захисту персональних даних в Україні. В умовах цифровізації суспільства, активного використання штучного інтелекту та масштабного збору інформації забезпечення конфіденційності персональних даних набуває особливого значення у сфері інформаційної безпеки та прав людини. У цій статті визначаються основні поняття правового регулювання, зокрема, принципи законності, прозорості, мінімізації даних, пропорційності та безпеки обробки інформації.

Автор аналізує основне законодавство, що регулює захист персональних даних в Україні, зокрема Закон України «Про захист персональних даних» та міжнародні стандарти, такі як Загальний регламент про захист даних (GDPR). Особливу увагу приділено питанням гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, адаптації правових механізмів до сучасних технологічних викликів та ролі державних органів у забезпеченні адміністративно-правового контролю.

Автор розглядає основні питання захисту персональних даних у зв'язку з розвитком цифрових технологій, масового відеоспостереження, біометричної ідентифікації та алгоритмів прогнозування поведінки, а також кіберзагроз та витоків інформації. Проаналізовано механізми державного нагляду і контролю та визначено основні недоліки чинної системи адміністративно-правового регулювання, які перешкоджають ефективному захисту персональних даних громадян.

Встановлено необхідність удосконалення державної системи захисту персональних даних шляхом посилення адміністративного контролю, впровадження інноваційних технологій у сфері кібербезпеки та підвищення рівня відповідальності за порушення у сфері обробки персональних даних.

Запропоновано напрями реформування нормативно-правової бази, спрямовані на вдосконалення захисту персональних даних, підвищення ефективності адміністративних механізмів та вдосконалення адміністративно-правових процедур.

Результати дослідження сприяють кращому науковому розумінню адміністративно-правових аспектів захисту персональних даних, підкреслюють необхідність оновлення правових механізмів відповідно до міжнародних стандартів та забезпечення ефективного публічного адміністрування для забезпечення високого рівня інформаційної безпеки та правової захищеності громадян.

Ключові слова: захист персональних даних, адміністративно-правове регулювання, інформаційна безпека, цифрові технології, GDPR, державний контроль, кібербезпека, правове регулювання, персональні дані.

The article focuses on the theoretical and methodological foundations of administrative and legal regulation of personal data protection in Ukraine. In the context of digitalization of society, active use of artificial intelligence and large-scale information collection, ensuring the confidentiality of personal data is of particular importance in the field of information security and human rights. This article defines the basic concepts of legal regulation, in particular, the principles of legality, transparency, data minimization, proportionality and security of information processing.

The author analyzes the main legislation governing personal data protection in Ukraine, in particular the Law of Ukraine "On Personal Data Protection" and international standards such as the General Data Protection Regulation (GDPR). Particular attention is paid to the issues of harmonization of national legislation with European standards, adaptation of legal mechanisms to modern technological challenges and the role of state authorities in ensuring administrative and legal control.

The author examines the main issues of personal data protection in connection with the development of digital technologies, mass video surveillance, biometric identification and behavioral prediction algorithms, as well as cyber threats and information leaks. The author analyzes the mechanisms of state supervision and control and identifies the main shortcomings of the current system of administrative and legal regulation which impedes the effective protection of personal data of citizens.

The author establishes the need to improve the state system of personal data protection by strengthening administrative control, introducing innovative technologies in the field of cybersecurity and increasing the level of liability for violations in the field of personal data processing.

The author proposes directions for reforming the legal framework aimed at improving personal data protection, enhancing the efficiency of administrative mechanisms and improving administrative and legal procedures.

The results of the study contribute to a better scientific understanding of the administrative and legal aspects of personal data protection, emphasize the need to update legal mechanisms in accordance with international standards and ensure effective public administration to ensure a high level of information security and legal protection of citizens.

Key words: personal data protection, administrative and legal regulation, information security, digital technologies, GDPR, state control, cybersecurity, legal regulation, personal data.

У сучасних умовах цифровізації суспільства, масового використання інформаційних технологій та широкої інтеграції штучного інтелекту в процеси аналізу та обробки даних, захист персональної інформації набуває особливого актуальності. З одного боку, персональні дані є необхідним ресурсом для розвитку цифрової економіки, оптимізації державного управління та вдосконалення комунікації між громадянами та державними органами. З іншого боку, неналежне використання таких даних може призвести до серйозних порушень прав громадян, фінансових збитків, загроз особистій безпеці та створення ризиків незаконного стеження чи маніпулювання інформацією. Проблема захисту персональних даних у сучасних реаліях є однією з ключових у сфері прав людини, інформаційного права

та адміністративного регулювання, адже вона стосується забезпечення фундаментального права людини на приватність, що є основою демократичного суспільства. Актуальність даної теми криється в зростанні випадків несанкціонованого доступу до баз даних, витоків інформації, кібератак на державні та комерційні структури. Значну небезпеку становлять технології масового збору та аналізу даних, алгоритми прогнозування поведінки споживачів, системи розпізнавання облич, що використовуються як у державному, так і в приватному секторах. Використання таких технологій без належного правового регулювання може призвести до тотального контролю за громадянами, зловживань з боку державних структур і комерційних організацій, а також порушення принципів демократич-

ного суспільства [21, с. 78-85]. Тому, важливим аспектом адміністративно-правового регулювання захисту персональних даних в Україні є формування цілісної системи правових механізмів, які забезпечують баланс між необхідністю обробки персональних даних для суспільних та економічних потреб і правом особи на приватність.

У сучасній науці дане питання розглядається з позицій різних підходів, які включають правовий, технологічний, соціальний, етичний та адміністративний аспекти. Правовий підхід фокусується на створенні та вдосконаленні нормативної бази, яка регламентує порядок збирання, обробки, зберігання та поширення персональних даних, а також визначає відповідальність за їхнє незаконне використання [1]. Технологічний підхід розглядає проблему через призму інформаційної безпеки, шифрування, захисту баз даних і розробки сучасних механізмів автентифікації. Соціальний аспект охоплює дослідження впливу персональних даних на особисте життя людини, соціальну взаємодію, а також формування довіри до цифрових сервісів. Етичний аспект полягає у дослідженні питань відповідального використання персональної інформації компаніями, державними установами та іншими суб'єктами, які здійснюють її обробку. Адміністративний підхід акцентує увагу на ролі державних органів у формуванні ефективної політики захисту персональних даних, а також на механізмах реалізації контролю за дотриманням встановлених норм і стандартів.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники активно вивчають правову природу персональних даних, що включає питання їхньої класифікації, визначення меж законного використання, правового статусу суб'єктів, які здійснюють обробку таких даних, а також проблеми правозастосовної практики. Зокрема, дискусійним залишається питання про межі законного втручання держави у сферу персональних даних, особливо в умовах національної безпеки та боротьби з кіберзлочинністю. У багатьох країнах активно досліджуються механізми контролю за використанням персональних даних у комерційному секторі, зокрема з боку технологічних корпорацій, які володіють великими обсягами особистої інформації громадян [2, с. 17-22].

В Україні проблема захисту персональних даних набуває особливої актуальності у зв'язку зі стрімким розвитком цифрових технологій, електронного врядування, онлайн-сервісів та використанням біометричних ідентифікаторів. Українські науковці розглядають цю проблему з точки зору забезпечення інформаційної безпеки, реалізації цифрових прав громадян та ефективності адміністративно-правового регулювання.

Значний внесок у дослідження цієї тематики зробив Ковбас І.В. [12, с. 111-117], який аналізує проблеми норма-

тивного забезпечення захисту персональних даних та пропонує підходи до вдосконалення правового регулювання. Він звертає увагу на необхідність посилення адміністративної відповідальності за порушення правил обробки персональних даних, вдосконалення механізмів контролю та створення незалежного наглядового органу, який забезпечував би ефективний моніторинг за дотриманням законодавчих вимог.

Право на захист персональних даних є важливим елементом системи прав і свобод людини, яке забезпечує особисту недоторканність, право на приватність та інформаційну безпеку. Право на захист персональних даних закріплене у Конституції України [8] та міжнародних правових актах, зокрема в Загальній декларації прав людини та Конвенції Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних [15].

Однак, варто зауважити, що законодавче визначення адміністративно-правового захисту персональних даних відсутнє. Так, Закон України «Про захист персональних даних» у ст. 5 визначає тільки об'єкти такого захисту як персональні дані, обходячи стороною суб'єктів їх захисту, а також частково у ст. 24 визначає структурно-організаційну форму забезпечення захисту персональних даних, не вказуючи при цьому поняття захисту персональних даних, засоби та способи та не зазначаючи конкретні процедурні форми такого захисту.

Загалом, в українському законодавстві є кілька законів, які тим чи іншим чином регулюють питання захисту персональних даних (рис. 1).

У ст. 11 Закону «Про інформацію» визначена інформація про фізичну особу – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, яка і становить персональні дані про особу, що потребують належного захисту [7]. У ньому ж визначені гарантії захисту персональних даних – заборона збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини.

Закон «Про доступ до публічної інформації» [8] визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес, у тому числі інформації, яка містить персональні дані особи. Ст. 10 цього Закону урегульовано підстави та порядок доступу до інформації про особу – персональних даних про особу, відповідно до якого кожна особа має право: знати у період збирання інформації, але до початку її використання, які відомості про неї

Рис. 1. Законодавство у сфері регулювання права на захист персональних даних

та з якою метою збираються, як, ким і з якою метою вони використовуються, передаються чи поширюються, крім випадків, встановлених законом; доступу до інформації про неї, яка збирається та зберігається; вимагати виправлення неточної, неповної, застарілої інформації про себе, знищення інформації про себе, збирання, використання чи зберігання якої здійснюється з порушенням вимог закону; на відшкодування шкоди у разі розкриття інформації про цю особу з порушенням вимог, визначених законом. Розпорядники інформації, які володіють інформацією про особу, зобов'язані використовувати її лише з метою та у спосіб, визначений законом, вживати заходів щодо унеможливлення несанкціонованого доступу до неї інших осіб, виправляти неточну та застарілу інформацію про особу самостійно або на вимогу осіб, яких вона стосується.

Та все ж профільним законом, який регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних є Закон України «Про захист персональних даних». Цей Закон регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних; його дія поширюється на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки із застосуванням неавтоматизованих засобів.

Частково питання захисту персональних даних урегульовані іншими законами, наприклад Законом «Про банки і банківську діяльність», в якому в ст. 60 дається визначення банківської таємниці як інформації щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та відносин із ним чи третім особам під час надання послуг банку. В ній перераховані дані, які становлять персональні дані про особу [9].

До системи законодавчих актів, які опосередковано регулюють питання захисту персональних даних, слід віднести: Цивільний кодекс України, який встановлює право власності на персональні дані та гарантії дотримання такого права; Цивільний процесуальний кодекс України, який регламентує порядок відшкодування шкоди, завданої порушенням права громадян на персональні дані; Кодекс України про адміністративні правопорушення, який регулює правові засади встановлення та реалізації адміністративної відповідальності за порушення законодавства щодо захисту персональних даних [16, с. 31].

Адміністративно-правове регулювання являє собою цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення на основі адміністративно-правових засобів, прав свобод і публічних законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства і держави [18, с. 266]. Під методом адміністративного права розуміють сукупність правових засобів і способів здійснення адміністративно-правового регулювання суспільних відносин. Для адміністративного права основним був і залишається імперативний метод, тобто метод владних приписів, коли в об'єкта управління немає вибору варіанту поведінки і він повинен діяти лише так, як йому наказано. Крім цього загальному методу правового регулювання, адміністративному праву притаманні і спеціальні методи (рис. 2).

Таким чином, методологічні засади адміністративно-правового регулювання захисту персональних даних в Україні охоплюють методи, принципи, підходи, завдання та особливості практичного застосування правових норм,

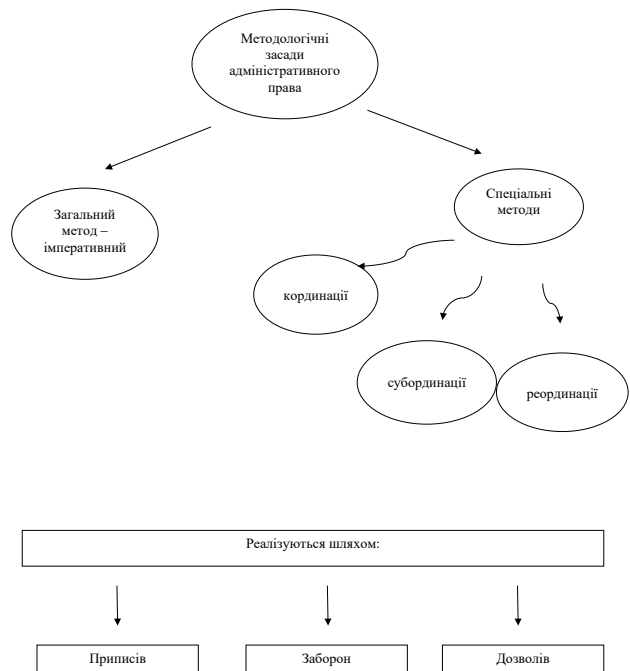

Рис. 2. Методологічні засади

що забезпечують конфіденційність, цілість і доступність персональних даних громадян.

Адміністративно-правове регулювання захисту персональних даних в Україні є багаторівневим механізмом, який спрямований на забезпечення належного контролю за обробкою, зберіганням та використанням персональних даних громадян. Його основою є система норм, що визначають права та обов'язки суб'єктів, які працюють із персональними даними, а також встановлюють повноваження державних органів у цій сфері. Важливість такого регулювання зумовлена необхідністю захисту права на приватність, запобіганням незаконному поширенню інформації та створенням дієвих механізмів контролю за дотриманням вимог законодавства [7, с. 112-125].

Одним із головних завдань адміністративно-правового регулювання є забезпечення законності збору, обробки та зберігання персональних даних. Це означає, що будь-яке використання персональних даних має відбуватися на підставі чітко визначених законодавчих норм, з урахуванням принципів правомірності та пропорційності. Законодавство України встановлює, що персональні дані можуть оброблятися лише за згодою суб'єкта або за іншими законними підставами, передбаченими нормативно-правовими актами. Дотримання цих вимог є ключовою передумовою захисту прав громадян та недопущення зловживань [9, с. 45-56].

Наступним важливим напрямом є гарантування прав суб'єктів персональних даних, зокрема права на доступ до своїх даних, можливість їхнього виправлення або видалення в разі недостовірності чи незаконного використання. Українське законодавство передбачає, що кожен громадянин має право знати, які дані про нього зберігаються, хто їх обробляє та з якою метою. Це відповідає загальноприйнятим міжнародним стандартам, зокрема нормам Загального регламенту про захист даних (GDPR) [15], який встановлює детальні правила реалізації прав суб'єктів персональних даних. У зв'язку із цим особливого значення набуває ефективність механізмів реалізації цих прав. Практика свідчить, що багато громадян не знають про свої можливості щодо контролю за обробкою їхніх даних, а організації, які працюють із персональними даними, не завжди дотримуються встановлених вимог.

Ще одним завданням є запобігання незаконному поширенню чи витоку персональних даних. Наразі проблеми витоку інформації є особливо актуальними через цифровізацію суспільства та широке використання інформаційних технологій у різних сферах діяльності. Незаконне отримання, обробка та розповсюдження персональних даних можуть призводити до суттєвих порушень прав громадян, фінансових збитків, дискримінації та навіть загроз особистій безпеці. Зокрема, витік даних може сприяти шахрайству, викраденню особистості або незаконному стеженню, що створює серйозні ризики для суспільства. У зв'язку з цим важливим елементом адміністративно-правового регулювання є забезпечення належного рівня кібербезпеки та посилення відповідальності за порушення вимог щодо збереження конфіденційності персональних даних [13, с. 89-102].

Основними принципами адміністративно-правового регулювання захисту персональних даних є законність, пропорційність, добросовісність, мінімізація збору даних та відповідальність за порушення встановлених норм (табл. 1) [17, с. 678-688].

Таблиця 1

Принципи адміністративно-правового регулювання

Принцип	Характеристика
Законність	Всі дії з персональними даними повинні здійснюватися відповідно до чинного законодавства та з урахуванням міжнародних стандартів.
Пропорційність	Обсяг зібраних даних має відповідати конкретній меті обробки і не бути надмірним.
Добросовісність	Передбачає обов'язкове інформування суб'єкта персональних даних про мету та способи їх використання, а також забезпечення прозорості процесу обробки.
Мінімізація збору даних	Вимагає, щоб організації збирали лише необхідний мінімум інформації, що стосується конкретної мети.
Відповідальність за порушення встановлених норм	Передбачає ефективні санкції, які стимулюватимуть дотримання вимог та запобігатимуть зловживанням

Особливістю адміністративно-правового регулювання у цій сфері є необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами. З огляду на євроінтеграційний курс України, важливим завданням є адаптація вітчизняних норм до вимог GDPR [15], що встановлює суворі правила щодо захисту персональних даних, обов'язкове повідомлення про витоки інформації, забезпечення прав громадян на контроль над своїми даними, а також запровадження механізмів відповідальності для організацій, які здійснюють їхню обробку. Зокрема, GDPR [19] вимагає надання фізичним особам можливості відкликати згоду на обробку їхніх персональних даних, що наразі не завжди реалізується в Україні на практиці. Крім того, міжнародні стандарти передбачають створення незалежних наглядових органів, які здійснюють контроль за дотриманням норм щодо захисту персональних даних, що також є актуальним напрямом удосконалення українського законодавства.

Під поняттям адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних в Україні слід розуміти здійснюване уповноваженими суб'єктами за допомогою норм адміністративного права через спеціальний механізм упорядкування, закріплення, реалізації, захисту та охорони суспільних відносин у сфері систематизації, обігу та використання персональних даних.

Практичний зміст адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних реалізується через механізм адміністративно-правового забезпечення захисту

персональних даних, під яким в, свою чергу слід розуміти систему адміністративно-правових засобів, із використанням яких держава (в особі уповноважених суб'єктів) упорядковує суспільні відносини, що склалися у сфері захисту персональних даних, з метою підвищення захищеності прав і свобод громадян в інформаційній та інших сферах суспільного життя.

Метою адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних в Україні є:

- 1) створення належних умов для захисту персональних даних;
- 2) розробка належної нормативно-правової бази;
- 3) контроль та нагляд за додержанням порядку та умов систематизації, обігу та використання персональних даних та застосування заходів адміністративного примусу до осіб, які допустили порушення у сфері захисту персональних даних.

Зміст та систему адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних в Україні складають п'ять його елементів:

- об'єкт адміністративно-правового забезпечення;
- суб'єкт адміністративно-правового забезпечення;
- адміністративно-правові норми;
- адміністративно-правові відносини;
- заходи, засоби, форми та методи адміністративно-правового забезпечення.

Об'єктом адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних в Україні є сукупність інформації, що підлягає систематизації, обігу та використанню як персональних даних, тобто самі персональні дані. Суб'єктом адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних в Україні є система органів перед усім публічної влади, яка приймає нормативні акти у сфері систематизації, обігу та використання персональних даних та вживає заходів їх захисту. Систему суб'єктів адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних в Україні слід поділити на три групи:

1) суб'єкти, повноваження яких визначені Конституцією України (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України);

2) суб'єкти, повноваження яких визначені Законами України та іншими нормативно-правовими актами (Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство юстиції України, Міністерство фінансів України, та інші центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та територіальні громади);

3) приватні суб'єкти публічного права (нотаріуси, адвокати, експерти, сервісні центри та ін.).

Система адміністративно-правового регулювання захисту персональних даних в Україні включає органи державної влади, нормативно-правові акти та механізми контролю за їхнім дотриманням. Ключовим державним органом, що здійснює нагляд за дотриманням вимог законодавства у сфері захисту персональних даних, є Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який має повноваження перевіряти діяльність розпорядників персональних даних, розглядати скарги громадян та накладати санкції за виявлені порушення. Окрім цього, він виконує функцію координації дій між державними органами та суб'єктами, що працюють із персональними даними, забезпечуючи дотримання встановлених норм [14]. Крім того, важливу роль відіграють судові органи, які забезпечують розгляд справ щодо незаконного використання персональних даних та приймають рішення про відшкодування збитків або усунення порушень. Практика показує, що кількість судових справ, пов'язаних із захистом персональних даних, зростає, що вказує на підвищену увагу до цієї проблематики з боку громадян і необхідність вдосконалення механізмів судового захисту.

На рівні нормативного регулювання ключовим документом є Закон України «Про захист персональних даних» [8], який визначає основні вимоги до обробки інформації, встановлює права суб'єктів персональних даних та обов'язки розпорядників, а також передбачає санкції за порушення законодавчих норм. Закон містить визначення ключових понять, регулює механізми збору, зберігання, використання та передачі персональних даних, а також встановлює принципи, на яких повинна базуватися діяльність суб'єктів, що здійснюють їхню обробку. Окрім цього, в Україні діють численні підзаконні акти, що деталізують порядок роботи з персональними даними в різних сферах, таких як банківська діяльність, охорона здоров'я, освітня сфера та державне управління. Наприклад, у сфері охорони здоров'я існують спеціальні нормативні акти, що регулюють порядок обробки медичних даних, а в банківському секторі діють правила щодо фінансової інформації, що містять персональні дані клієнтів [11].

Разом із тим ефективність адміністративно-правового регулювання захисту персональних даних в Україні залишається обмеженою через низку факторів. До основних проблем належать відсутність єдиного державного органу, що спеціалізується виключно на захисті персональних даних, а також низький рівень відповідальності суб'єктів, що здійснюють обробку персональних даних [18, с. 173-180]. На практиці нерідко зустрічаються випадки неналежного виконання вимог законодавства, зокрема незаконний збір даних без згоди особи, передача інформації третім особам без належного правового обґрунтування та неналежний рівень захисту даних від несанкціонованого доступу. Окремою проблемою залишається питання відповідальності за порушення норм у сфері захисту персональних даних, оскільки чинні санкції часто не є достатньо суворими, щоб запобігати порушенням у майбутньому [16, с. 29-35].

Важливим напрямом розвитку адміністративно-правового регулювання є запровадження інноваційних механізмів контролю та забезпечення прозорості у сфері обробки персональних даних. Дослідження Ковбаси І.В. підкреслює необхідність створення спеціалізованих державних органів, що здійснюватимуть нагляд за дотриманням законодавства у цій сфері, а також вдосконалення механізмів взаємодії між державними структурами та приватним сектором. Зокрема, пропонується впровадження нових технологій для моніторингу обробки персональних даних, автоматизованих систем виявлення порушень та цифрових платформ для подання скарг і відстеження їх розгляду в режимі реального часу.

Таким чином, адміністративно-правове регулювання захисту персональних даних в Україні є динамічною сфе-

рою, що потребує подальшого розвитку та вдосконалення. Основними напрямками реформування мають стати гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами, удосконалення механізмів контролю за обробкою персональних даних та посилення відповідальності за порушення прав громадян у цій сфері. Особливо важливим є забезпечення належного виконання норм, що регулюють обробку персональних даних, що дозволяє уникнути випадків порушення прав суб'єктів даних та мінімізувати ризики їх незаконного використання.

Продовження процесу адаптації українського законодавства до вимог GDPR передбачає запровадження нових механізмів захисту персональної інформації, зокрема через створення спеціалізованих органів, які здійснюватимуть нагляд за дотриманням правових норм. Необхідно також розширити повноваження існуючих органів, таких як Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, для забезпечення більш ефективного контролю за виконанням законодавства. Це включатиме розгляд скарг громадян, проведення перевірок і накладення санкцій за порушення, що дозволить створити більш ефективну систему правозахисту у цій сфері.

Важливим аспектом є вдосконалення правової обізнаності громадян щодо їх прав на захист персональних даних. Потрібно проводити активну інформаційну кампанію, яка б допомогла підвищити рівень обізнаності про права суб'єктів персональних даних, а також про механізми, які дозволяють їх захистити. Це включає інформування про права на доступ до своїх даних, їх виправлення або видалення, а також про відповідні інструменти правового захисту.

Не менш важливим є розвиток технологічних інновацій у сфері захисту персональних даних. Використання новітніх технологій, таких як блокчейн може значно покращити рівень безпеки персональних даних. Блокчейн, зокрема, дозволяє створювати незмінні записи про обробку даних, що забезпечує високий рівень прозорості та захисту від несанкціонованих змін. Штучний інтелект може бути використаний для автоматизованого контролю за відповідністю процесів обробки даних вимогам законодавства.

У перспективі, для досягнення ефективної системи захисту персональних даних необхідно впровадити комплексний підхід, що поєднує законодавчі ініціативи, організаційно-правові заходи та технологічні інновації. Це дозволить Україні не лише відповідати сучасним вимогам захисту персональних даних, а й активно інтегруватися в міжнародні інформаційні простори, забезпечуючи високий рівень інформаційної безпеки та правової захищеності громадян.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бем М., Городиський В. Захист персональних даних: правове регулювання та практичні аспекти. Науково-практичний посібник, 2021. URL: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/Handbook_Pers_Data_Protect_2021.pdf (дата звернення: 07.02.2025).
2. Белова М. В., Белов Д. М. Виклики та загрози захисту персональних даних у роботі зі штучним інтелектом. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2023. Вип. 79. Ч. 2. С. 17–22. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.2.2>. (дата звернення: 06.02.2025).
3. Бліхар М. М. Організаційно-правовий механізм захисту персональних даних. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія: «Право», 2023. Вип. 77. Ч. 2. С. 31–36. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/download/283773/277973/654173> (дата звернення: 07.02.2025).
4. Головацький Н. Т. Способи і методи адміністративно-правового захисту персональних даних в мережі Інтернет: теоретичний аналіз та практичні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2024. Вип. 84. Ч. 3. С. 59-65. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.9>. (дата звернення: 06.02.2025).
5. Головацький Н. Т. Прозорість і згода як основні принципи захисту персональних даних в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, Серія: «Право», 2023. Вип. 83. Ч. 2. С. 178–184. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/download/309890/301270/715988> (дата звернення: 06.02.2025).
6. Закон України «Про захист персональних даних». *Відомості Верховної Ради України*, 2010. № 34. Ст. 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 06.02.2025).
7. Кірсанова О. О. Захист персональних даних в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*, 2022. № 3. С. 112–125.

8. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*, 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 06.02.2025).
9. Коваль В. С. Адміністративно-правове регулювання захисту персональних даних в Україні: проблеми та перспективи. *Науковий вісник публічного права*, 2021. № 2. С. 45–56.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради України*, 1984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 06.02.2025).
11. Крамар Р. І., Бойко Я. А., Черепанич А. М., Пиріг І. В., Голумбівський. С. О. Адміністративно-правові засади захисту інформації в контексті електронного врядування. *Академічні візії*, 2023. Вип. 15. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/841> (дата звернення: 07.02.2025).
12. Ковбас І. В., Коваль В. О. Європейський стандарт у наданні адміністративних послуг. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2024 р., Чернівці) / редкол.: О. В. Щербанюк та ін. Чернівці, 2024. С. 111–117.
13. Литвин О. М. Європейські стандарти захисту персональних даних: виклики для України. *Юридичний журнал*, 2020. № 4. С. 89–102.
14. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <https://ombudsman.gov.ua>. (дата звернення: 06.02.2025).
15. Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту і Ради від 27 квітня 2016 р. про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних та про вільне переміщення таких даних (GDPR). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 06.02.2025).
16. Самойленко Ю. С. Особливості, вади та шляхи вдосконалення правового забезпечення захисту персональних даних в Україні. *Право і суспільство*, 2020. № 6-2. Ч. 2. С. 29–35.
17. Цьоменко А. В. Адміністративно-правове забезпечення захисту персональних даних громадян: поняття та структура. *Наукові перспективи*. Серія: «Право», 2023. № 10 (40). С. 678–688.
18. Хатнюк Н. С., Вознюк В. Р. Правові основи розуміння механізму адміністративно-правового регулювання Збірник наукових праць VII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання науки і практики», 2020. С. 266–270.
19. Чистоклетов Л., Хитра О. Поняття адміністративно-правового забезпечення та його механізму. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки», 2020. № 3 (27). С. 173–180.
20. Чи має GDPR майбутнє в Україні? URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/193376_chi-magdprrmaybutn-v-ukran (дата звернення: 07.02.2025).
21. Шевченко А. В. Проблеми правового регулювання захисту персональних даних в Україні та шляхи їх вирішення. *Юридична наука*, 2023. № 5. С. 78–90.